

Självständigt arbete (30 hp)

Författare		Program/Kurs
Andreas Löjdquist		HOP SA 2024
Handledare		
Roland Hellberg		Antal ord: 10000
		Kurskod
		2UK023
Nato-beslutet		
Svensk strategisk kultur och förändring av militär samverkansstrategi		
<p>The Russian invasion of Ukraine in 2022 promoted Sweden to abandon a 200-year-old policy of non-alignment by applying for NATO-membership. This study investigates factors that influenced the decision to change policy and contrasts it to the decision to not apply for NATO-membership after the Russian annexation of Crimea in 2014.</p> <p>A theoretical model is created to connect Snyders definition of strategic sub-cultures and Westberg's definitions of strategic methods. The model uses the Swedish perception on NATO, EU, non-alignment/neutrality, and Russia as factors for security as described in the Swedish Defence Commission rappers from 2003-2022. An exploratory qualitative textual analysis is undertaken, and the result is then analyzed through Legros model of policy-transformation.</p> <p>The study reveals three clearly defined strategic sub-cultures within the Swedish strategic culture. The major factors that influence the change of Sweden's strategy is that security guarantees isn't developed outside of Nato and the perceived threat-level of Russia.</p>		
Nyckelord:		
Strategi, strategisk kultur, militära samverkansstrategier, strategisk chock, policytransformation		

Innehåll

1. INLEDNING	3
1.1 SYFTE OCH FRÅGA.....	5
1.2 FORSKNINGÖVERSIKT.....	5
2. TEORI	9
2.1 MILITÄRA SAMVERKANSSTRATEGIER.....	9
2.2 STRATEGISK KULTUR OCH SUBKULTURER.....	12
2.3 STRATEGISK CHOCK OCH POLICYTRANSFORMATION.....	12
3. METOD	16
3.1 DESIGN.....	16
3.2 EMPIRI.....	17
3.3 VAL AV FALL.....	18
3.4 ANALYSVERKTYG.....	18
3.5 ETISK DISKUSSION.....	20
4. ANALYS	21
4.1 STEG1: SPÅRNING AV SUBKULTURER.....	21
4.1.1 <i>Period: 2003-2013</i>	21
4.1.2 <i>Period: 2014-2022</i>	25
4.1.3 <i>Period: 2022</i>	29
4.2 STEG 2: STRATEGISK CHOCK.....	32
4.2.1 <i>Fall 1 – Utfall av Rysslands agerande 2014</i>	32
4.2.2 <i>Fall 2 - Utfall av Rysslands agerande 2022</i>	33
4.3 DISKUSSION.....	35
5. RESULTAT	37
5.1 SLUTSATSER.....	37
5.2 FORSKNINGENS BIDRAG.....	38
5.3 FÖRSLAG PÅ FORTSATT FORSKNING.....	38

1. Inledning

Den 24 februari 2022 påbörjar Ryssland den storskaliga invasionen av Ukraina. Aggressionen utgör en eskalering av konflikten som startade med annekteringen av Krim samt Donbass/Luhansk 2014. Båda händelserna är del av samma konflikt, men kan studeras som två separata fall, då genomförandet från rysk sida samt reaktioner från omvärlden skiljer sig åt.

Efter invasionen överger Sverige militär alliansfrihet som strategi och ansöker om medlemskap i Nato (North Atlantic Treaty Organization). Det kan argumenteras för att Sverige på strategisk nivå redan lämnat alliansfriheten bakom sig vid medlemskapet i Nato PFF (Partnerskap för fred) 1994, samt genom det svenska inträdet i EU (Europiska Unionen) 1995. Genom Nato-ansökan är skiftet dock ett fullbordat faktum.¹

Strategi kan förstås som samverkan mellan medel och metod i en specifik miljö för att uppnå politiskt definierade mål. Uppfattningen om hur mål skall uppnås kan skilja sig och variera, samtidigt som målet är konstant.²

Strategisk kultur som forskningsområde växte fram som svar på att existerande teorier inte till fullo kunde förklara vissa strategiska beslut.³ Inom fältet finns teoribildning som bygger på att det inom en större strategisk kultur kan rymmas subkulturer som betraktar nyttjande av medel och metod mot samma mål på olika sätt och att dessa subkulturer tävlar om sin förklaringsmodell som den dominanta.⁴ Kultur präglas av sin beständiga karaktär och snabba förändringar kräver extern påverkan,⁵ vilken kan beskrivas som strategisk chock.⁶ Forskning kring hur dessa förändringsmekanismer fungerar är begränsad.⁷

¹ Westberg, Jacob. *Svenska Säkerhetsstrategier. Från Neutralitetspolitik till ansökan om Natomedlemskap*. (Studentlitteratur AB Lund, 2023), s 218-219.

² Westberg, 2003, s. 29-31.

³ Lock, Edward. "Strategic Culture Theory: What, Why and How". *Oxford Research Encyclopedia of Politics*, (Oxford University Press 2017), s. 1.

⁴ Bloomfield, Alan. "Time to Move On: Reconceptualizing the Strategic Culture Debate". *Contemporary Security Policy*, 33(3), 437-461. (2012).

⁵ Gray, Colin S. "Out of the Wilderness: Prime Time for Strategic Culture", *Comparative Strategy*, 26(1), (2007). s. 14.

⁶ Edström, Håkan, Gyllensporre, Dennis & Westberg, Jacob. *Military Strategy of small states – Responding to external Shocks of the 21st Century*. (Routledge, 2018).

⁷ Adamsky, Dmitry. "Russian campaign in Syria – change and continuity in strategic culture", *Journal of Strategic Studies*, 43:1. (2020), s. 106.

Under tidsperioden från anslutandet till PFF till den ryska annekteringen 2014 byter stegvis de borgerliga partierna uppfattning om Nato-medlemskap. Denna växande opinion kan ses som en ny subkultur som förespråkar balanseringsstrategier och som utmanar den dominerande subkulturen riskspridning, vilken utåt förefaller kommunicera alliansfriheten och de militära samverkansstrategier som den tillåter.⁸

Den svenska opinionen angående Nato-ansökan kan ses som en indikator på en strategisk chock. Enligt SOM-institutet vänder opinionen från 29% till 64% för en Nato-ansökan inom loppet av ett par månader, vilket utgör den största och snabbaste opinionsförändring som någonsin registrerats av SOM-institutet i Sverige.⁹

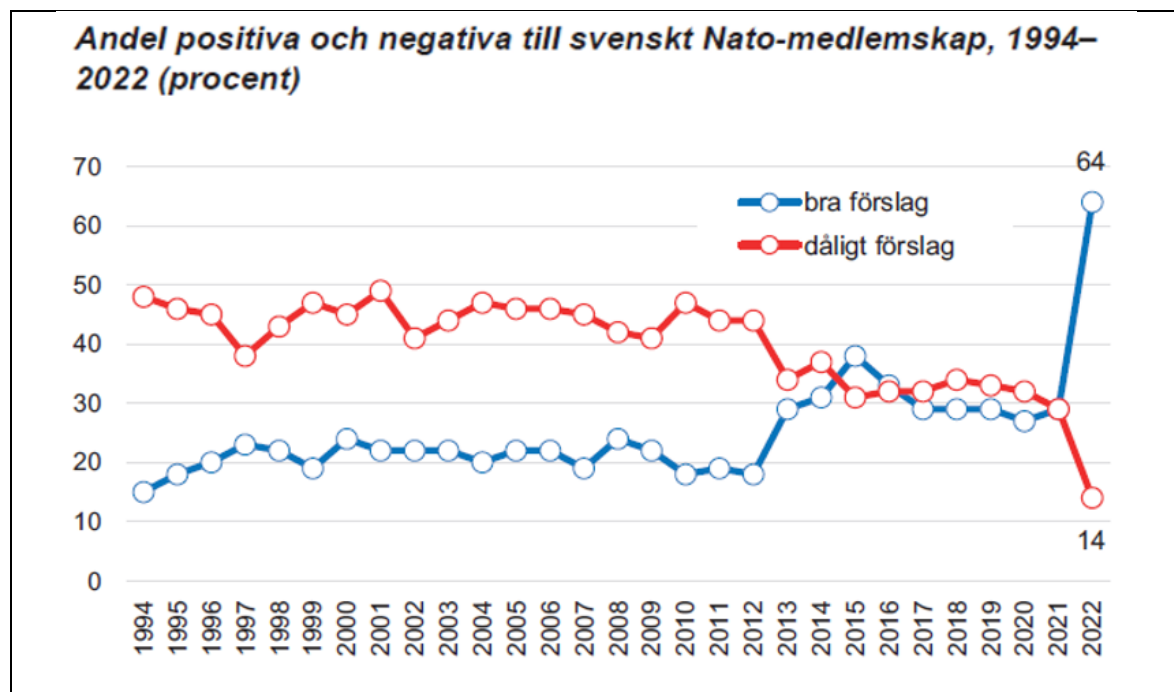

Bild 1: Bjereld & Oscarsson, 2022, Figur 2.¹⁰

⁸ Ydén Karl, Berndtsson Joakim & Petersson Magnus. "Sweden and the issue of NATO membership: exploring a public opinion paradox", Defence Studies, 19:1, 1-18, (2019).

⁹ Bjereld, Ulf & Oscarsson, Henrik. "Jordskred i svensk Nato-opinion efter Rysslands invasion av Ukraina", Ovisshetens tid, SOM-institutets Rapport nr 82. (2022).

¹⁰ Ibid, s. 147.

1.1 Syfte och Fråga

Syftet med denna uppsats är att utifrån spårning av strategiska subkulturer och en teori om policytransformation förklara hur oväntade händelser förändrar små staters val av strategiska metoder.

Forskningsfråga:

Varför är utfallet av Sveriges valda militära samverkansstrategin olika, efter de ryska aggressionerna mot Ukraina 2014 respektive 2022?

1.2 Forskningsöversikt

Då det svenska beslutet att ansöka om Nato-medlemskap skett i närtid är det området relativt outforskat.

Wivel redogör för att små staters relation till säkerhetsstrategier skiljer sig från stora staters, där strategi för en stor stat är en teori om seger är det för en liten stat snarare en teori om överlevnad.¹¹

"De starka gör vad de måste göra och de svaga accepterar vad de måste acceptera."

/ Thucydides 431 f.kr.

Små stater har historiskt förlitat sig på "hiding" eller "shelter-seeking" som säkerhetsstrategier.¹² Begreppen likställs i denna uppsats med isolationistiska- respektive balansering/triumfvagnsstrategier, vilka beskrivs i kapitel 2.1. Wivel påtalar att utrymmet för små stater ökat efter 1945, då globalisering och interdependens skapat förutsättningar för dem att maximera sin säkerhet genom en pragmatisk mix av metoder, vilka kan ses som riskspridningsstrategier.¹³

¹¹ Wivel, Anders. "The Grand Strategies of Small States", Kap 30 i Balzacq, Thierry & Krebs, Ronald R. (The Oxford Handbook of Grand Strategy, 2021), s. 490-493.

¹² Ibid.

¹³ Ibid, s. 494-501.

Vaicekauskaitė förstärker Wivels forskning kring små stater och beskriver dem som beroende av ett stabilt och fredligt internationellt system, garanterat av mäktiga stater. Små stater har flera strategier att välja bland, men tenderar att välja balanserings- eller triumfvagnsstrategier när en tydlig hotbild upplevs. De tenderar samtidigt att välja riskspridning när tydliga ställningstagande kan ses som strategiskt onödigt eller politiskt provokativt.¹⁴

I ”Svenska säkerhetsstrategier” redogör Westberg för 200 år av svensk neutralitet och alliansfrihet.¹⁵ Westberg beskriver att den formella svenska neutraliteten präglats av ett pragmatiskt förhållningssätt, där målen förvisso varit beständiga, men där synen på medel och metod varit flexibelt beroende på de rådande förutsättningarna.¹⁶

	Passiv	Aktiv
Oberoende	1945-1959 Passiv neutralitetspolitik.	1960-1989 Kalla krigets neutralitetspolitik och aktiv utrikespolitik.
Samarbeten	1949-1980 Hemligt försvarssamarbete med västmakter.	1990-2022 Neutralitetspolitiken avvecklas succesivt till förmån för 2000-talets solidaritetspolitik och ansökan till Nato.

Westbergs tabell indikerar en pragmatisk hållning även inom den valda metoden. Under kalla kriget kommuniceras en policy av alliansfrihet utåt, samtidigt som en riskspridningsstrategi nyttjas i hemlighet. När kalla kriget upphörde nedgick det upplevda hotet och det fanns inget behov att formalisera en ny strategi förrän hotbilden försämrades. I perioden 1990-2022, då hotet upplevdes som lågt, kunde alltså Sverige sägas ha ett större intresse av att bibehålla strategiskt manöverutrymme, än att tydligt välja sida.¹⁸

¹⁴ Vaicekauskaitė, Živilė Marija. ”Security Strategies of Small States in a Changing World”, Journal on Baltic Security (Warsaw, Poland), 2017-12, Vol.3 (2). (2017), s. 9-12.

¹⁵ Westberg, 2003

¹⁶ Ibid, s. 19.

¹⁷ Ibid, s. 20.

¹⁸ Vaicekauskaitė, 2017, s. 9-12.

Edström och Westberg har undersökt sambandet mellan konsensus i riksdagen och Nato-beslutet i förhållande till det upplevda hotet från Ryssland och utformning av det svenska försvaret i perioden 2003-2022. Författarna undersöker om yttre påverkan på den svenska säkerhetspolitiken ökar eller minskar samförstånd i riksdagen. Deras slutsats är att samstämmigheten ökar, men trots konsensus om att ansöka om Nato-medlemskap så upplevs behovet av medlemskap olika, från önskvärt till nödvändigt ont.¹⁹

Forskning inom strategisk kultur präglas av avsaknaden av gemensamt accepterade begrepp och definitioner. De olika synsätten tydliggörs i debatten mellan Johnston och Gray.²⁰ Gray förespråkar en bred definition, rotad i en interpretivistisk epistemologi,²¹ där kultur måste förstås kontextuellt som något som påverkar både hur beslut formas och som del av handling.²² Johnston utgår från en positivistisk tradition och ser strategisk kultur som en oberoende variabel som skapar ett strategiskt beteende.²³

Kritik har utbytt mellan Gray och Johnston mot respektive forskares modell, vilken Bloomfield summerar genom att Greys definition utgår från att om kultur består av för många faktorer kan kausala mekanismer inte identifieras,²⁴ medan Johnstons modell kritiserar för att missa kulturens ässens i sitt försök att kvantifiera något så abstrakt som preferenser och idéer.²⁵ I ett försök att komma vidare från debatten erbjuder Bloomfield en teori baserad på subkulturer inom en större kultur.²⁶ Han tillägger att andra studieområden som psykologi och sociologi har studerat kultur som fenomen längre och påpekar visheten i att låna från dessa områden.²⁷

I Åselius sammanställning om Sveriges strategiska kultur efter 1945 hävdar han att kultur inte kan ses som ett homogent system, utan snarare som en kombination av subkulturer inom ett större ramverk. Fokuset i hans arbete ligger på Försvarsmakten som medel och hävdar att perioden från 1945 till 2000-talets början präglats av kampen mellan subkulturerna *Folkförsvaret*

¹⁹ Edström, Håkan & Westberg Jacob. "Enighetens gränser, Konsensus eller konfrontation vid utformningen av den svenska försvarspolitikerna?", Statsvetenskaplig tidskrift, 2023/3.

²⁰ Westberg, 2023, s. 60.

²¹ Bloomfield, 2012, s. 445.

²² Gray, Colin S. "Strategic culture as context: the first generation of theory strikes back", Review of International Studies, Volume 25, Issue 1, January (1999), s. 50-51.

²³ Johnston, Alastair Iain. "Thinking about Strategic Culture", International Security, 19(4), (1995).

²⁴ Bloomfield, 2012, s. 447.

²⁵ Ibid, s. 445.

²⁶ Bloomfield, 2012, s. 438.

²⁷ Ibid, s. 451-452.

och *Högteknologiskt försvar*. Enligt Åselius har Folkförsvaret förlorat sin förklaringskraft i samma takt som internationaliseringen av ekonomi och marknad ökat. Integrering med NATO-förband har skapat nya krav på Försvarsmakten, vilket formar svensk strategi bort från en isolationistisk strategi.²⁸

Identifiering av kunskapsluckan

Kunskapsluckan som denna uppsats söker att bidra till att fylla är hur förändringar i strategisk kultur kan ske och utifrån detta förklara varför det svenska beslutet att ansöka om Nato-medlemskap sker efter 2022 och inte redan efter 2014. Det finns forskning som konstaterar existensen av subkulturer inom ramen för strategisk kultur, men i mycket lägre omfattning finns forskning på förändringar av utfall kopplat till strategisk kultur. Författaren hittar ingen forskning som valt att se Försvarsberedningen som representant för svensk strategisk kultur och tillhörande subkulturer.

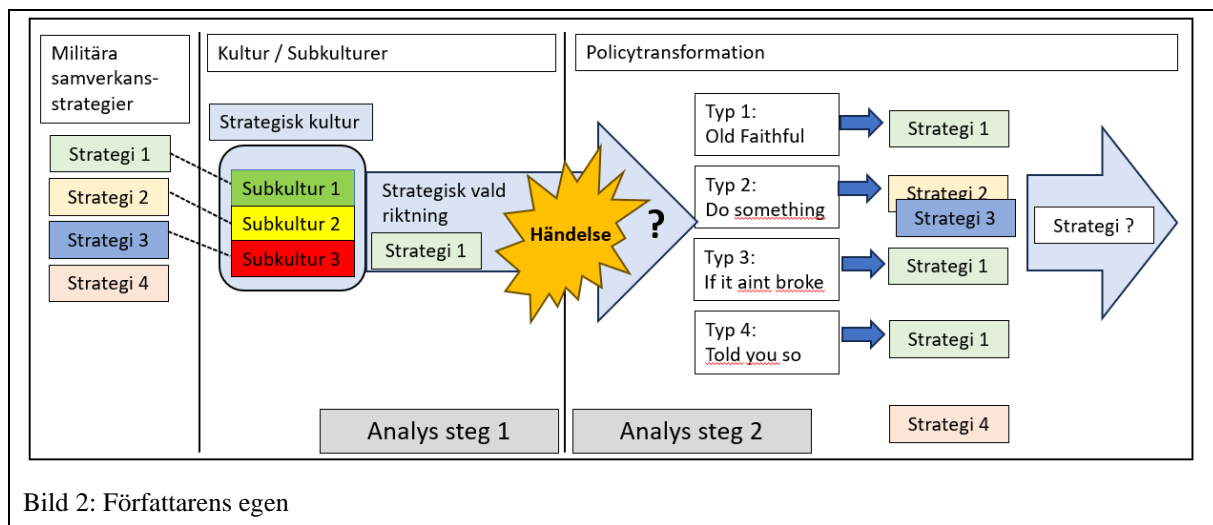
²⁸ Åselius, Gunnar. "Swedish Strategic Culture after 1945". *Cooperation and Conflict*, March (2005), s. 25-44.

2. Teori

Det teoretiska ramverket bygger på tre delar. Den första delen är teori om strategi, närmare bestämt militära samverkansstrategier, vilka utgör idealbilder för militära metoder att uppnå strategiska mål.

Den andra delen är teori kring strategisk kultur och subkulturer. Genom den definition av subkulturer som nyttjas utgår uppsatsen från att det finns kopplingar mellan subkulturer och preferenser av militära samverkansstrategier. Subkulturerna fungerar som både formare av den gemensamma kulturens val av strategi och som alternativa förklaringsmodeller i händelse av att behovet att skifte av strategi uppstår.

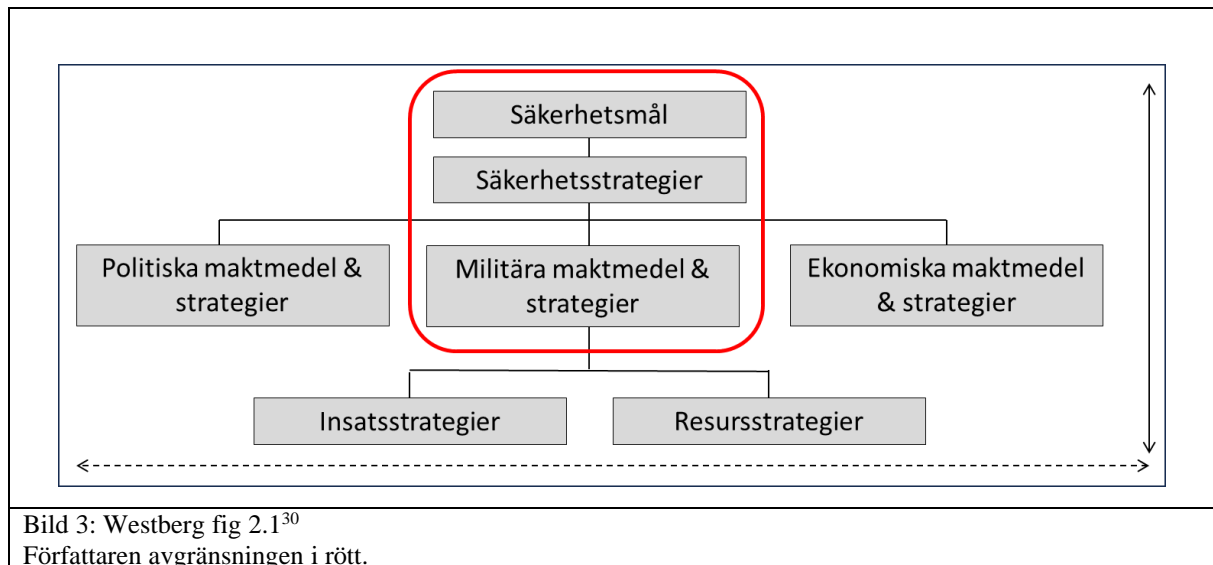
Den sista delen är teori kring policytransformation kopplat till strategisk chock och under vilka premisser detta leder till en förändring av strategi.

2.1 Militära samverkansstrategier

Westbergs definitioner av militära samverkansstrategierna förklarar förhållandet mellan mål, medel och metod inom strategi.²⁹ Definitionerna skapar naturliga avgränsningar till de militära maktmedlen och undviker att söka efter förklaringar bland politiska och ekonomiska aspekter.

²⁹ Westberg, 2023, s. 27.

De strategiska målsättningarna (säkerhetsmål) är fastställda på politisk nivå och återfinns i dokument från riksdags-, regerings- och myndighetsnivå och definieras som:

”Sveriges säkerhetspolitik syftar till att garantera landets oberoende och självständighet, värna suveräniteten, Sveriges intressen, grundläggande värderingar samt säkerställa svensk handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning.”^{31, 32, 33}

Denna ordning kan spåras i Clausewitz rangordning av kriget som politikens verktyg.

”Den politiska avsikten är målet, kriget är medlet för att nå det och medlet kan aldrig ses isolerat från sitt mål”³⁴

Inom ramen för de militära maktmedlen och strategierna i Westbergs modell ingår begreppet militära samverkansstrategier, vilka definieras som:

”Olika strategier för interaktion med stater och organisationer för att främja den egna statens strategiska intressen i frågor som rör användandet och skapandet av militära maktmedel”³⁵

Westberg kategoriserar dessa i tabellen nedan, med både huvudkategori och underkategorier.

Då denna uppsats undersöker varför Sverige byter militär samverkansstrategi vid ett visst tillfälle kommer fokus i beskrivningen ligga på huvudkategorierna.

³⁰ Westberg, 2003, s. 32.

³¹ Försvarmakten (2020). *Doktrin Gemensamma operationer 2020*. No. M7739-354030, (2020), s. 19.

³² Regeringen, *Regeringens proposition 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025*

³³ Utrikesdepartementet, *Ds 2022:7 Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, Konsekvenser för Sverige*, (2022), s. 21.

³⁴ Clausewitz, Carl von. *Om kriget*, (WS Bookwell, Borgå, Finland, 2006), s. 42.

³⁵ Westberg, 2003, s. 32.

Tabell 2: Westberg, Tabell 2.2 Militära samverkansstrategier.³⁶

Maktbalansstrategier	Triumfvagns-strategier	Isolationistiska strategier	Riskspridnings-strategier
- Kedjegång - Gratisåkning - Uppvaktning - Regional balansering	- Offensiv - Defensiv	- Aktiv - Passiv	- Multipla uppvaktningsstrategier - Institutionella riskspridningsstrategier

Maktbalansstrategier är till sin natur defensiva och har som syfte att skapa motvikt mot existerande/framväxande hot. Säkerhet uppnås genom att stater allierar sig för att tillsammans kunna balansera mot ett identifierat hot. Stater som nyttjar maktbalansstrategi tar parti med den svagare parten i en konflikt för att förhindra den expansiva statens styrketillväxt.³⁷

Triumfvagnsstrategier går ut på att staten stödjer en expansiva/hotande stat. Strategin kan genomföras defensivt i förhoppning om att slippa att själva bli angripna, så kallad eftergiftspolitik. De kan också genomföras offensivt i förhoppningen om att få dela krigsbytet, eller dra andra strategiska fördelar av samarbetet.³⁸

Isolationistiska strategier går ut på att skapa oberoende av andra stater eller organisationer. En aktiv sådan benämns distanseringsstrategi och bygger på att staten skapar egen trovärdig förmåga mot hot i närområdet. En passiv strategi (hiding) går ut på att undvika att dra till sig uppmärksamhet och därmed hålla staten utanför konflikter.³⁹

Riskspridnings-strategier kan ses som en pragmatisk strategi med inslag av de andra strategierna och går ut på att ”inte lägga alla ägg i en korg”. Multipla uppvaktningsstrategier (courting) kräver engagemang i olika institutionella samarbeten för att sprida risker och öka möjligheterna till samarbete. Institutionell riskspridning syftar till att minska beroendet av etablerade ramverk och upprätta nya alternativa plattformar för samarbeten.⁴⁰

³⁶ Westberg, 2023, s. 47.

³⁷ Ibid, s. 43-46.

³⁸ Ibid, s. 46-47.

³⁹ Ibid, s. 47.

⁴⁰ Ibid

2.2 Strategisk kultur och subkulturer

Snyder anges ofta som den som startade upp forskningsfältet strategisk kultur genom sin RAND-studie ”The Soviet Strategic Culture: Implications for Nuclear Options”.⁴¹ Snyder diskuterar subkulturer och stipulerar fem kriterier för subkulturer inom en strategisk kultur.

*”A strategic subculture will be defined as a subsection of the broader strategic community with reasonably distinct beliefs and attitudes on strategic issues, with distinct and historically traceable analytical tradition, with characteristic institutional associations, and with more or less distinct patterns of socialization to the norm of the subculture. At the same time, members of distinct subcultures are also members of the broader strategic culture.”*⁴²

Denna uppsats operationaliserar Snyders definition och använder denna för att motivera valet av Försvarsberednings rapporter som empiri. Operationaliseringen beskrivs i Kapitel 3.1 och motivet för att använda Snyder är att hans definition bygger på tydligt definierade kriterier.

Genom att nyttja Försvarsberedningens medlemmar som representanter för dessa subkulturer så finns det en koppling till Grays perspektiv som påvisar att kultur både är någon som formar och är en del av den strategiska handlingen och rimlig kritik att rikta mot vald metod är svårigheten att fastställa kausalt samband.⁴³ Författarens ansats att hantera detta är genom valet av tydliga händelser som drivare av förändring.

2.3 Strategisk chock och policytransformation

Forskning rörande små stater säkerhetsstrategier betonar att mål är relativt beständiga medan metoder är flexibla då små stater måste förhålla sig till sin militära oförmåga, relativt stora expansiva stater.⁴⁴ I detta underkapitel förklaras Legros modell för hur strategisk chock kan påverka förändring av dominant subkultur.

⁴¹ Anand, V. ”Revisiting the Discourse on Strategic Culture: An Assessment of the Conceptual Debates”, Strategic Analyses, Vol44, issue 3. (2020), s. 197.

⁴² Snyder, Jack L. ”The Soviet Strategic Culture: Implications for Nuclear Options”, R-2154-AF Santa Monica, Calif.: Rand Corporation. (1977), s. 10.

⁴³ Ibid, s. 447.

⁴⁴ Wivel, 2021, s. 492.

Legros modell för policytransformation försöker förklara varför kollektivt hållna idéer oftast är beständiga, men ibland dramatiskt förändras. Legro nyttjar termen ortodoxi om det rådande tillståndet, vilket i denna uppsats likställs med den dominanta subkulturen. Tanken om subkulturer återfinns i Legros artikel då han påpekar att när kollektiva idéer ersätts så tar den nya idéen från redan existerande strukturer.⁴⁵

Legro redogör för skillnaden mellan individuella och kollektiva idéer och hur en idé kan förespråkas individuellt, men inte förordas i storforum.⁴⁶ Exempel på detta är när personer i politisk ledande befattningar är obenägna att byta åsikt då de inte är villiga att betala priset för att byta ståndpunkt offentligt.⁴⁷ Kollektiva idéer får ett eget liv och kan leda till låsningar då den politiska kostnaden för att publikt byta åsikt anses för hög såvida inte en händelse inträffar som kan motiveras som ett nytt läge.⁴⁸

Legros modell bygger på två steg, *kollaps* av den idén och *konsolidering* av en ny idé. Kollaps drivs av kollektivets förväntan på den valda strategin och upplevda konsekvenser efter kritiska händelser. När konsekvenserna av händelser inte är i linje med det förväntade utfallet skapas tryck för omprövning av den dominanta subkulturen. Som följd av att den tidigare dominanta subkulturen inte längre accepteras av kollektivet som förklaringsmodell måste det ske en konsolidering av en ny kollektiv idé.⁴⁹

Legro presenterar sin förklaringsmodell som en 4-fältare där händelser antingen förklaras eller inte förklaras av den dominanta idéen, samt utfall som antingen upplevs framgångsrikt eller misslyckat.⁵⁰

⁴⁵Legro, W, Jeffrey. "The Transformation of Policy Ideas", American Journal of Political Science. Jul, Vol.44, No3, (2000), s. 420-425.

⁴⁶ Ibid, s. 420-421.

⁴⁷ Kuran, Timur. "Private Truths, Public Lies: The Social Consequences of Preference Falsification", (Cambridge: Harvard University Press 1995).

⁴⁸ Legro, 2000, s. 423.

⁴⁹ Ibid, s. 424-426.

⁵⁰ Ibid, s. 426-428.

Tabell 3: Legro, Tabell 1 "Ideas and events"⁵¹

		Consequences	
		Success	Failure
Behavior	Prescribed by Ideas	Type 1. "Old faithful." Continuity	Type 2. "Do something!" Transformation
	Proscribed by Ideas	Type 3. "If it ain't broke." Continuity	Type 4. "Told you so." Continuity

Typ 1: "Old Faithful"

Staten agerar i enlighet med den beskrivna strategin och konsekvenserna är önskvärda. Förväntan och utfall är i linje med varandra så inget behov av förändring upplevs.⁵²

Typ 2: "Do something!"

Staten agerar enligt den beskrivna strategin men, konsekvenserna är oacceptabla. Då utfallet är en försämring mot det förväntade finns incitament för att byta dominant subkultur.⁵³

Typ 3: "If it ain't broke"

Staten agerar på ett sätt som inte är i linje med den beskrivna strategin men konsekvenserna är acceptabla.⁵⁴ Ett exempel på detta scenario är det svenska närmandet till Nato under 90-talet.

Typ 4: "Told you so"

När staten agerar utanför den kollektiva idéens ramar och konsekvenserna är negativa. I detta exempel är det inte troligt att staten ser behovet av förändring, utan snarare motsatsen. En alternativ idé har svårt att få fäste, då det är problematiskt att kritisera utfallet av den gällande normen om den gällande normen inte följs.⁵⁵

⁵¹ Ibid, s. 426-427.

⁵² Legro, 2000, s. 426-427.

⁵³ Legro, 2000, sid 427

⁵⁴ Legro, 2000, sid 427-428

⁵⁵ Legro, 2000, sid 428-429

Jackson och Nexon kritiserar Legros modell, då den anses vara för funktionalistisk och förståelse för förändring måste enligt dem utgå från en relationsmodell. Genom att fokusera på kollektivt hållna idéer och externa händelser missas de intersubjektiva rollen som exempelvis övertalning, legitimering och socialt lärande utgör mellan individer i processen.⁵⁶ I denna uppsats anser dock författaren att Legros modell passar väl, då syftet med uppsatsen är att förklara två olika utfall snarare än djupare förståelse bakom respektive beslut.

⁵⁶ Jackson, Patrick T & Nexon, Daniel H, "*Whence Causal Mechanisms? – A comment on Legro*". International organization, 2001-04, Vol.55(2) (2001).

3. Metod

3.1 Design

Uppsatsen är designad som en fallstudie,⁵⁷ där fallen utgörs av försvarsberedningens uttryckta preferens för militära samverkansstrategier efter Rysslands agerande mot Ukraina 2014 respektive 2022. Valet av fallen är strategiska och utgår från att det sker ett byte av strategi i ett av fallen som ställs i kontrast till ett liknande fall där förändringen inte sker.⁵⁸ Upplägget ger en ”mest lika design” då huvuddelen av variablerna är lika, vilket är en metod som passar syftet som lutar mot att testa teorin kring policytransformation genom externa händelser.⁵⁹ Kultur ses som något trögrörligt att förändra varpå en längre tidsperioden som studeras, i syfte att uppnå bättre validitet i slutsatserna.⁶⁰

Den första delen av analysen kopplar samman Snyder definition om strategiska subkulturer och Westberg definition av militära samverkansstrategier. Försvarsberedningen nyttjas som representant för både strategisk kultur och subkulturer.

Översatt kan Snyders kriterier för subkultur listas som:⁶¹

1. Förespråka distinkta föreställningar och attityder rörande strategiska frågor.
2. Ha distinkta och historiskt spårbar analytisk tradition.
3. Ha koppling till karakteristiska institutioner.
4. Ha mer eller mindre distinkta socialiseringsmönster för normen inom egen subkultur.
5. Vara medlemmar av både subkultur och den bredare strategiska kulturen samtidigt.

Partierna har distinkta uppfattningar om hur världen och Sveriges strategi för att bäst uppnå sina målsättningar, vilka är baserade på respektive partis ideologiska grund. Partiernas representation i Försvarsberedningen och eget parti utgör en institutionell koppling till den större strategiska kulturen såväl som tillhörande subkulturer. Partiernas starka position i det

⁵⁷ Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle individ och marknad*, 5:1 uppl. (Visby: Wolters Kluwer Sverige AB, 2017), s. 109.

⁵⁸ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud. (2017), s. 102.

⁵⁹ Della Porta & Keating, 2013, s. 214-216.

⁶⁰ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud. (2017), s. 63

⁶¹ Snyder, 1977, s. 10.

svenska systemet medför tydliga socialiseringsmönster för de rådande normerna inom respektive parti.

För att kunna spåra kopplingar mellan olika subkulturer och preferenser av militära samverkansstrategier konstrueras ett analysverktyg. Spårningen genomförs sedan genom en kvalitativ textanalys, där EU, Nato, allianser/neutralitet och Ryssland som faktorer för säkerhet används som indikatorer, för att systematisera textanalysen.⁶²

I den andra delen av analysen används en teoriprovande ansats där Legros modell för policytransformation står i centrum.⁶³ Denna använder resultatet av spårningen i analysens första steg och förhåller utfallet i period 1 mot period 2 samt utfallet av period 2 mot period 3.

3.2 Empiri

Som empiri används i huvudsak Försvarsberedningens rapporter under perioden 2003-2019, totalt 10 stycken samt rapporten från den parlamentariska arbetsgrupp som tillsattes för att utreda konsekvenserna av Rysslands aggression mot Ukraina 2022. Dessa delas upp i tre perioder vilka avgränsas av Rysslands agerande 2014 respektive 2022. Försvarsberedningens roll,⁶⁴ sammansättning och framför allt hur rapporterna presenteras gör det möjligt att adressera både hur beslut formas och även utfallen av besluten. Genom att samtliga riksdagspartier sitter med i Försvarsberedningen och gemensamt tar fram de rapporter som inriktar Sveriges långsiktiga strategiska val utgör rapporterna ett utfall av den strategiska kulturen. Rapportens upplägg med möjligheten för enskilda partier att anmäla avvikande uppfattning gör det möjligt att spåra de subkulturer som förespråkar en annan syn på önskad strategi.

Under inhämtningen av empiri så värderades att nyttja de årliga utrikespolitiska deklARATIONERNA, regeringens försvarspropositioner samt transkriberingar av riksdagsdebatter kopplat till försvarsbeslut. Dessa hade troligen ökat uppsatsens validitet genom triangulering av empiri,⁶⁵ men slutligen valdes dessa bort i syfte att dels betona försvarsberedningen som

⁶² Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängneryd. (2017), s. 211-213.

⁶³ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängneryd. (2017), s. 41.

⁶⁴ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvarsberedningen/> (hämtad 2024-04-16).

⁶⁵ Yin, 2018, s. 127-128.

representant för den strategiska kulturen, dels av resursskäl för att medge att en längre tidsperiod rymdes i studien.

3.3 Val av fall

Valet av fall utgick från antagandet att Ryssland behövde vara en faktor för att ha tillräcklig kraft för att skapa en förändring i svensk strategisk kultur. Valet av 2022 föll sig naturligt då det skapas en tydlig sådan förändring och för att kontrastera detta behövdes ytterligare ett fall. Valen stod då mellan annekteringen av Krim 2014 eller kriget mellan Ryssland och Georgien 2008. Ryskt agerande i Syrien eller Tjetjenien ansågs inte vara i Sveriges närområde. Valet att använda Krim 2014 grundas på att flera variabler skulle vara liknande. Författaren ansåg även det var rimligt att anta att annekteringen av Krim, vilken genomfördes som överraskningsoperation hade större potential att upplevas som en strategisk chock än kriget i Georgien.

3.4 Analysverktyg

I analysens första del används ett analysverktyg för att spåra subkulturerna. Detta verktyg är konstruerat enligt tabell 4 och operationaliserar de militära samverkansstrategiernas särdrag vilket leder till de fyra indikatorerna som används i den kvalitativa textanalysen.

Militär samverkans strategi	Operationalisering	Spåren hittas genom
Riskspridning	Ökat institutionellt samarbete	Synen på EU som faktor för säkerhet
	Nya eller fördjupade bi- och multilaterala avtal	
	Upprättande av nya samverkansplattformar	
Balansering	Förespråkande av medlemskap i militärallians	Synen på Nato som faktor för säkerhet
	Åtgärder för att skapa motvikt mot expansiv granne	
	Ställningstagande för svag part i närliggande konflikt	
Isolation	Förespråkar alliansfrihet och/eller neutralitet	Synen på alliansfrihet / neutralitet som faktor för säkerhet
	Förespråkar egen förmåga att avvärja/avskräcka hot	
	Motståndare till medlemskap i militärallians	
Triumfvagn	Åtgärder för att alliera sig med expansiv granne	Synen på Ryssland som faktor för säkerhet
	Åtgärder för att blidka expansiv granne	
	Uttalad kritik mot motståndare till expansiv granne	

Synen på EU

Genom att studera hur relationen till EU beskrivs kan spår av riskspridning identifieras. Rimligen skulle EU också kunna utgöra basen för en balanseringsstrategi om säkerhet eftersträvades enbart genom organisationen. Att Sverige efter 2022 väljer Nato gör att EU kan användas som kontrast och därigenom identifieras som identifikatorn för riskspridning.

Synen på Nato

Genom att studera hur relationen till Nato förändras kan spår av balansering som samverkansstrategi identifieras, detta då organisationen utgör den europeiska militäralliansen.

Synen på alliansfrihet / neutralitet

Genom att studera hur begreppen alliansfrihet och neutralitet används kan en preferens för isolationistiska strategier spåras.

Synen på Ryssland

En positiv syn på Ryssland kan ses som tecken på triumfvagnsstrategi. Valet av denna faktor hänger även samman med en uppfattning om hot. I rapporterna finns fler faktorer som anges som hot, men uppsatsen gör denna avgränsning då det är Rysslands agerande mot Ukraina som är den händelse som eventuellt skapar förändringstryck.

Den dominanta subkulturen

Utifrån spårningen som genomförs genom de fyra ovanstående faktorerna kan Försvarsberedningens förespråkade militär samverkansstrategi fastställas. Denna dominanta subkultur kan således beskrivas som utfallet av den svenska strategiska kulturen.

Övriga subkulturer

Utifrån avvikande uppfattningarna som lämnas som bilagor till försvarsberedningens rapporter kan övriga subkulturer identifieras. Dessa är viktiga då Legros teori som används i analys steg 2 anger att ny inriktning baseras på tankegods som redan existerar.

Analys steg 2

Följer Legros 4-fältare (Tabell 3) och analyserar förändringen mellan period 1 och 2 respektive period 2 och 3.

3.5 Etisk diskussion

I arbetet med denna uppsats har författaren medvetet avgränsat sig tryckta källor i strävan att hålla distans till personerna bakom besluten. Det finns en etisk aspekt i att studera ämnen som ligger nära samtiden, i synnerhet då författaren har en anställning i Försvarsmakten. Eftersom uppsatsen studerar någon som beskrivs som en chock, vilken tvingar den politiska nivån att göra helt om och överge alliansfriheten till förmån för Nato-medlemskap. Författaren befinner sig i vad som beskrivs som *"the insider researcher position"* där det finns en risk att göra tolkningen att en företrädare för en myndighet säger till regering och riksdag, "vad var det vi sa".⁶⁶

3.6 Alternativ design

Uppsatsen hade kunnat designas som en fallstudie med fokus på endast det senare fallet för att undersöka om det svenska beslutet utgjorde ett fall av strategisk chock.⁶⁷ Yin beskriver enfallsstudier som en lämplig metod när ett kritiskt eller ovanligt fall genomförs.⁶⁸ Sveriges formella byte av strategi efter 200 år av alliansfrihet kan sägas vara ett sådant unikt fall. Att endast nyttja ett fall när det finns fler tillgängliga riskerar dock att minska validiteten för den kausala orsak som beskrivs.⁶⁹ Om ambitionen ändrades från att *förklara* till att *förstå* hade en mer tolkande ansats kunnat nyttjas och fokuset på endast ett fall hade då kunnat ökat djupet i det fallet genom att till exempel ta in ett bredare empiriskt underlag.⁷⁰ Både den genomförda och den alternativa designen skulle kunna förstärkas genom att intervjuer genomfördes med utvalda representanter från någon av de Försvarsberedningar som används.

⁶⁶ Drake, Pat, & Linda Heath. *Thinking about Ethical Considerations, in Practitioner Research at Doctoral Level: Developing Coherent Research Methodologies*, (New York, NY: Routledge 2011), s. 54.

⁶⁷ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängneryd. (2017), s. 109.

⁶⁸ Yin, Robert K. *Case study research and applications, Design and Methods*. (Sage Publications, 2018), s. 49.

⁶⁹ Ibid, s. 61.

⁷⁰ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängneryd. (2017), s. 225.

4. Analys

Analysen består av två delar, där den första syftar till att spåra existerande subkulturer, samt att fastställa den dominanta subkulturen. Tidsperioden är uppdelad i tre för att uppnå ett före och efter respektive händelse, men redovisas löpande i kapitel 4.1

Steg två i analysen redovisas i kapitel 4.2 och undersöker förändringarna mellan perioder utifrån Legros teori om policytransformation, vilken presenterades i kapitel 2.3.

4.1 Steg1: Spårning av subkulturer

4.1.1 Period: 2003-2013

Synen på EU

EU ses som centralt för svensk säkerhet och svenska militära resurser förespråkas kunna användas solidariskt enligt EU:s säkerhetsstrategi.⁷¹ Utvecklingen av EU som en faktor för säkerhet ses som positiv, vilket inkluderar parallella förmågor med Nato.⁷² Framväxten av en gemensam säkerhetspolitisk kultur betonas.⁷³ Det är även i denna period som Sveriges ensidiga solidaritetsförklaring får genomslag:

*”Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas”.*⁷⁴

I slutet av perioden betonas EU-ländernas möjlighet att bilateralt förstärka militära samarbeten.⁷⁵ Svenska förväntningar på EU som faktor för säkerhet kan spåras i att Lissabonfördragets (artikel 42:7) lyfts fram:

*”Om en EU-medlemsstat utsätts för ett väpnat angrepp på sitt territorium är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd och bistånd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i FN-stadgan (rätten till självförsvar).”*⁷⁶

⁷¹ Försvarsberedningen. *Ds 2004:30 Försvar för en ny tid*, s. 39-40.

⁷² Försvarsberedningen. *Ds 2003:8 Säkrare grannskap i en osäker tid*, s. 17-20.

⁷³ Försvarsberedningen. *Ds 2003:34 Vårt militära försvar – Vilja och vägval*, s. 39.

⁷⁴ Försvarsberedningen. *Ds 2008:48 Försvar i användning*, s. 16.

⁷⁵ Försvarsberedningen. *Ds 2013:33 Vägval i en globaliserad värld*, s. 64.

⁷⁶ Ds 2013:33, s. 63.

Synen på Nato

Synen på Nato är positiv, en bibehållen stark transatlantisk länk anses viktig. Utvidningen av nya medlemmar ger ökad säkerhet i Europa, samtidigt skapas Svenska farhågor att PFF skall bli mindre relevant när fler stater blir Nato-medlemmar, varför Sverige bör fördjupa samarbetet för att bibehålla inflytande.⁷⁷

2007-2008 ses svenskt deltagande i Nato-insatser som bidragande till ökad Svensk försvarsförmåga och till accelererad transformation till insatsförsvaret.⁷⁸ 2013 betonas partnerländernas roll i Natos nya strategiska koncept. Den politiska dialogen och det praktiska samarbetet fördjupas och utvecklas, vilket skapar behov för Sverige att arbeta proaktivt för ökat inflytandet som partnerländer.⁷⁹

Synen på alliansfrihet / neutralitet

2003-2004 nämns militär alliansfrihet och neutralitet, med tillägget ”har tjänat oss väl”. Avseende förmåga så betonas att en betryggande försvarsförmåga är en central del av svensk säkerhetspolitik.⁸⁰

”Sveriges säkerhetspolitik syftar till att bevara fred och självständighet för vårt land, bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde, samt stärka internationell fred och säkerhet. Sverige är militärt alliansfritt, Denna säkerhetspolitiska linje, med möjligheten till neutralitet vid konflikter i vårt närområde, har tjänat oss väl.”⁸¹

2007-2013 nämns varken alliansfrihet eller neutralitet som begrepp.

Synen på Ryssland

2003-2004 ses inte Ryssland som ett hot utan snarare som en partner avseende handel och säkerhet.^{82,83} Det finns en aktiv strävan att involvera Ryssland i samarbeten kring Östersjön.⁸⁴

⁷⁷ Ds 2003:8, s. 17-29.

⁷⁸ Försvarsberedningen. Ds 2007:46 *Säkerhet i samverkan*, s. 11.

⁷⁹ Ds 2013:33, s. 74-76.

⁸⁰ Ds 2003:8, s. 27-28.

⁸¹ Ds 2003:34, s. 25.

⁸² Ds 2003:8, s. 17-18.

⁸³ Ds 2004:30, s. 36.

⁸⁴ Ibid, s. 38.

”Den fortsatt gynnsamma utvecklingen i Ryssland, samt Rysslands fördjupade samarbete med västliga strukturer, är ett väsentligt bidrag till fred, säkerhet och stabilitet i Sveriges närområde.”⁸⁵

2007-2008 spåras negativa trender då Ryssland bedöms söka politiskt och ekonomiskt manöverutrymme. Rysslands operativa förmåga ökar, dock avgränsad till att verka i sitt närområde med konventionella medel. Ökad förmåga och intentioner kombinerat med politisk kortsiktighet, får försvarsberedningen att formulera följande:⁸⁶

”I utrikespolitiskt hänseende kommer det ryska agerandet mot länder som tidigare ingick i Sovjetunionen att vara ett lackmustest på vilken väg Ryssland väljer.”⁸⁷

2013 beskrivs utvecklingen gå i oönskad riktning och rysk ambition att skapa en ny internationell ordning där Ryssland är ett regionalt maktcentrum, med ansvar att upprätthålla internationell säkerhet. Ryssland motsätter sig utvidgning av Nato, men stävar efter goda bilaterala relationer.⁸⁸

Rysslands agerandet mot Georgien 2008 beskrivs som ett brott mot FN-stadgan och en kränkning av Georgiens territoriella integritet. Trots detta strävar både Moskva och Bryssel mot att stärka handelsförbindelserna.⁸⁹

Den dominanta subkulturen:

Riskspridning utgör den dominanta subkulturen och det finns en positiv inställning till fördjupat samarbete med både EU och Nato, såväl som med andra organisationer och bejakandet av bi- och multilaterala avtal. Den formella strategin är fortfarande baserad på alliansfrihet, men detta begrepp slutar att nämnas i rapporterna efter 2004.

I början av perioden ses Ryssland inte som ett hot, medan mot slutet av den så börjar indikationerna på ett revanschistiskt Ryssland uppfyllas. Det kan anas en vilja från Nato-

⁸⁵ Ds 2003:8, s. 27.

⁸⁶ DS 2007:46, s. 33-37.

⁸⁷ DS 2007:46, s. 36.

⁸⁸ Ds 2013:33, s. 142-146.

⁸⁹ Ibid, s. 130-144.

länderna att undvika parallella säkerhetsstrukturer vilket får Sverige att betona vikten av inflytande i Nato som partnerland.

Andra subkulturer:

Balansering

Folkpartiets avvikande uppfattningar förespråkar balansering som militär samverkansstrategi. Denna baseras på att alliansfrihet inte varit relevant sedan EU-inträdet och att för att erhålla säkerhetsgarantier och inflytande krävs ett Nato-medlemskap.⁹⁰

”Fiktionen av alliansfrihet upprätthålls bara av att vi inte sitter med som fullvärdig medlem när beslutet fattas inom Nato. Skälen till detta är enbart en oförmåga att möta en historiskt förlegad hemmaopinion i Sverige. Den politiska majoriteten bidrar med sin tystnad till att befästa detta, samtidigt som inget parti idag är berett att betala för alliansfriheten.”⁹¹

I den senare delen av perioden anser partiet att ”Lackmustestet” är besvarat och betonar att Sverige bör bli medlem aktivt bidrar till en ökad kollektiv säkerhet.⁹²

Moderaterna förespråkar 2004 också medlemskap i en avvikande uppfattning gentemot tidigare och betonar att Försvarsberedningen bortser från att ens utreda frågan.⁹³

Isolationistiska strategier:

Vänsterpartiets avvikande uppfattning förespråkar isolering som militär samverkansstrategi. Sverige är formellt militärt alliansfritt och partiet ser detta som den linje som ger Sverige störst handlingsfrihet i olika krislägen, där vi antingen kan välja sida eller neutralitet.⁹⁴

”Sveriges neutralitet, militära alliansfrihet och suveränitet ska ligga till grund för vår säkerhetspolitik.”⁹⁵

Partiet motsätter sig således konsekvent Nato-medlemskap, förespråkar att Sverige bör göra utträde ur PFF samt motsätter sig ökad militarisering av EU.^{96,97}

⁹⁰ Ds 2003:8, s. 298-300.

⁹¹ Ds 2003:34, s. 169.

⁹² Ds 2013:33, s. 229-230.

⁹³ Ds 2004:30, s. 162.

⁹⁴ Ds 2007:46, s. 52.

⁹⁵ Ibid, s. 51.

⁹⁶ Ds 2004:30, s. 177.

⁹⁷ Ds 2007:46, s. 51-54.

Riskspridning:

Sverigedemokraterna uttrycker i en avvikande uppfattning 2013 skepsis till vad man ser som ökade överstatliga inslag in om EU. Det finns inget direkt motstånd mot Nato. Partiet anser att Sverige inte bör eller kan isolera sig, men att i stället för vaga löften till många stater, vill man se konkreta samarbeten med få stater och då primärt de nordiska och Baltiska staterna, genom gemensam försvarsplanering.⁹⁸ Positionen kan ses som en avgränsad form av riskspridning.

4.1.2 Period: 2014-2022

*2014: "Ett enskilt militärt väpnat angrepp direkt mot Sverige är fortsatt osannolikt."*⁹⁹

*2017: "Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas."*¹⁰⁰

Utöver de fyra faktorerna som studeras så finns ett fokus på samarbeten som Sverige betonar som viktiga för Sverige och att dessa skall fördjupas. Detta inkluderar de bilaterala relationerna till USA och Finland samt det nordiska samarbetet. Det nordiska samarbetet ses som ett komplement till EU och Nato.¹⁰¹ Efter Storbritanniens utträde ur EU så fördjupar Sverige det bilaterala samarbetet och deltar i det brittiskleda *Joint Expeditionary Force* (JEF).¹⁰²

Rapporterna lyfter dock fram att inga av de samarbeten som Sverige ingår i inkluderar några säkerhetsgarantier eller förpliktelser.¹⁰³

Synen på EU

EU ses som en central organisation för Sveriges säkerhetspolitik där svenskt deltagande beskrivs som solidariskt ansvarstagande, vilket bekräftas av den svenska unilaterala solidaritetsförklaringen till EU:s medlemsstater.¹⁰⁴ Efter Rysslands annektering av Krim så betonas EU:s roll som koordinatör av sanktioner som komplement till Natos åtgärder.¹⁰⁵ Ratificeringen av Lissabonfördragets artikel 42.7 innebär att EU fått en gemensam

⁹⁸ Ds 2013:33, s. 231-236.

⁹⁹ Försvarsberedningen, Ds 2014:20 *Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid*, s. 19.

¹⁰⁰ Försvarsberedningen, Ds 2017:66 *Motståndskraft*, s. 61.

¹⁰¹ Ds 2017:66, s. 25-27.

¹⁰² Försvarsberedningen, Ds 2019:8 *Värnkraft*, s. 57.

¹⁰³ Ds 2019:8, s. 104.

¹⁰⁴ Ds 2014:20, s. 23.

¹⁰⁵ Ds 2017:66, s. 21.

solidaritetsförklaring,¹⁰⁶ vilket det ligger i svenskt intresse att utveckla trovärdighet för genom stärkande av nationell operativ förmåga.¹⁰⁷

Synen på Nato

Nato ses som en central aktör för Europas säkerhet och Sveriges samarbete bidrar till att svensk totalförsvarsförmåga höjs. Förtroende för de kollektiva säkerhetsgarantierna och en stark transatlantisk länk bedöms vara av stor vikt även för Sverige och samarbetet skall fördjupas.¹⁰⁸ Efter annekteringen av Krim sker en fokusflyttning från krishantering till kollektivt försvar, vilket kan innebära ett ökat intresse från Nato att samarbeta med Sverige. Att säkerhetsgarantierna endast gäller Nato-medlemmar och inte partnerländer lyfts fram, samtidigt som det nordiska samarbetet inte kan ses som en ersättare för Nato. 2014 tas existensen av Natos avtal om värdlandsstöd upp och Försvarsberedningen uppmanar regeringen att skyndsamt skapa förutsättningar för att Sverige att kunna ge och ta emot militärt stöd.¹⁰⁹

Synen på alliansfrihet / neutralitet

Begreppen nämns inte i rapporterna.

Synen på Ryssland

”Vår syn på Rysslands politiska intentioner måste förändras och därmed även vår syn på den säkerhetspolitiska utvecklingen i vår del av världen.”¹¹⁰

Rysslands aggression mot Ukraina 2014 beskrivs som den största utmaningen i Europa på ett kvarts sekel, då den bevisar rysk intention att med militära medel uppnå strategiska mål. Lackmustestet avseende Rysslands vägval anses besvarat men den ryska stormaktsambitionen bedöms primärt påverka länder med tidigare koppling till Sovjetunionen.¹¹¹ Att ambitionen markeras med alla tillgängliga medel bedöms påverka Sveriges säkerhetsmiljö.¹¹² Ryssland ses även som oberäkneligt då strategiska beslut tas hastigt och av en snäv krets beslutsfattare.¹¹³

¹⁰⁶ Ds 2019:8, s. 102.

¹⁰⁷ Ibid, s. 54-55.

¹⁰⁸ Ds 2017:66, s. 25.

¹⁰⁹ Ds 2014:20, s. 18-39.

¹¹⁰ Ibid, s. 14.

¹¹¹ Ds 2019:8, s. 69.

¹¹² Ds 2014:20, s. 14-17.

¹¹³ Ds 2019:8, s. 18.

Den ryska militära förmågan bedöms öka under en längre tid framåt.¹¹⁴ Det finns en trend att prioritera ökade försvarsutgifter oaktat en negativ ekonomisk utveckling i landet.¹¹⁵

Det skandinaviska området bedöms vara intressant för ryskt strategiskt djup.¹¹⁶ Rysslands agerande med militära medel i Sveriges närområde har ökat och den ryska retoriken mot Sverige har skärpts.¹¹⁷

Det konstateras att Ryssland verkar för att splittra EU och Nato samt strävar efter bilaterala relationer med Europiska stater.¹¹⁸ Trots detta bedöms det önskvärt att upprätthålla diplomatiska kontakter och samarbeten där det ligger i svenskt intresse.¹¹⁹

Den dominanta subkulturen:

Riskspridning är den dominanta subkulturen i perioden. Kopplat till EU så strävas det efter en ökad förmåga och avseende Nato så fördjupas relationen ytterligare genom avtal om världlandsstöd. Utöver dessa organisationer så betonas de bi- och multilaterala samarbetena som strävar efter fler vägar till säkerhet. Det ges uttryck för medvetenhet om strategins tillkortakommanden då det upprepade gånger redogörs att inget av samarbetena innebär några säkerhetsgarantier.

Ryssland ses i större utsträckning som ett hot, där hotet går från osannolikt till att inte kunna uteslutas. Dock kvarstår svenskt intresse av att bibehålla dialog och samarbete inom områden där det är fördelaktigt för Sverige.

Andra subkulturer:

Balansering:

Folkpartiet (Liberalerna efter 2015) betonar att säkerhet ”tillsammans med andra” saknar förutsättningar utanför Nato-medlemskap och argumenterar för att Sverige skall stå tillsammans med demokratierna i Europa och att även med ett medlemskap behövs egen

¹¹⁴ Ds 2017:66, s. 69.

¹¹⁵ Ds 2019:8, s. 73.

¹¹⁶ Ds 2017:66, s. 72.

¹¹⁷ Ds 2019:8, s. 45-46.

¹¹⁸ Ibid, s. 81.

¹¹⁹ Ibid, s. 45.

nationell förmågehöjning.¹²⁰ Kristdemokraterna lyfter 2014 att med tanke på Natos roll i Sveriges närområde bör en parlamentarisk utredning tillsättas för att förutsättningslöst granska vad medlemskap eller icke medlemskap innebär.¹²¹

Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna lämnar 2017 en gemensam avvikande uppfattning som betonar att Sverige har många samverkansytor för säkerhet, men att ingen av dem innehåller någon form av garanti. Detta gör att den förslagna linjen är inkomplett och att Sverige bör sälla sig till Europas demokratiers säkerhetssamarbete i Nato.¹²²

2017 förtydligar Centerpartiet att Sverige bygger säkerhet solidariskt tillsammans med andra, men att de nuvarande samarbetena saknar ömsesidiga förpliktelser. Nato-medlemskapet anses både solidariskt och en faktor som stärker både den nationella förmågan och säkerheten i närområdet.¹²³

Riskspridning

Socialdemokraterna lämnar för ovanligheten in en avvikande uppfattning 2019 och påpekar att mångfalden av våra bi- och multilaterala säkerhetssamarbeten behöver fördjupas, där relationen till Finland har en särställning.¹²⁴

Isolationistiska strategier

2014 lanserar Sverigedemokraterna vad de kallar det ”nordiska spåret” vilket begränsar relationen till Nato till det som gynnar Sverige. Genom att stå utanför Nato anser partiet att Sverige bidrar till regional avspänning, dessutom bör Sverige kunna rusta tillräckligt för att uppnå tröskeleffekt självständigt.¹²⁵ 2017 fördjupar Sverigedemokraterna denna linje och deklarerar att Sverige bör ingå i ett statsförbund med Finland. Ett sådant samarbete frikopplat från Nato anses inte höja spänningarna i närområdet. Partiet är även emot deklARATIONER utan garantier då det leder till en otydlig säkerhetspolitisk linje.¹²⁶ Linjen skulle kunna tolkas som

¹²⁰ Ds 2014:20, s. 119-120.

¹²¹ Ibid, s. 145-146.

¹²² Ds 2017:66, s. 221-222.

¹²³ Ibid, s. 231.

¹²⁴ Ds 2019:8, s. 343.

¹²⁵ Ds 2014:20, s. 121-123.

¹²⁶ Ds 2017:66, s. 224-226.

en form av regional balansering, men genom strävan att höja säkerheten med ambitionen att inte höja spänningarna i regionen utgör snarare en isolationistisk strategi.

Vänsterpartiet avvikande uppfattning är att alliansfrihet är den bästa metoden för att uppnå landets strategiska målsättningar.¹²⁷ Alliansfriheten ses som garanten för svensk fred och säkerhet, vilken ger maximalt manöverutrymme vid ett förändrat säkerhetsläge.^{128,129} Partiet ser förvisso oroat på utvecklingen i Ryssland, men uttrycker att ökad militarisering genom Nato snarare förvärrar denna situation.¹³⁰ Vänsterpartiet delar inte den förändrade hotbildsanalysen som anges från 2017.¹³¹

4.1.3 Period: 2022

Regeringen tillsätter efter invasionen av Ukraina 2022 en parlamentarisk arbetsgrupp för att analysera det nya läget.¹³² Flera av medlemmarna har bakgrund i Försvarsberedningen och rapporten delar samma upplägg som försvarsberedningens dito. Rapporten tar upp att Sverige sedan 2014 fördjupat ett 20-tal försvarspolitiska samarbeten, vilka förstärkt det nationella försvaret samt höjt konflikttröskeln i närområdet.¹³³ Den indikerar dock att detta kan vara otillräckligt:

”Det nya säkerhetspolitiska läget gör det nödvändigt att ta ställning till hur Sveriges säkerhet ska garanteras på bästa sätt.”¹³⁴

”Sverige behöver se över hur landets säkerhet kan stärkas, också genom att ta ställning till ett svenskt Natomedlemskap.”¹³⁵

¹²⁷ Ds 2014:20, s. 137-144.

¹²⁸ Ds 2017:66, s. 233-236.

¹²⁹ Ds 2019:8, s. 351.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Ds 2017:66, s. 233-236.

¹³² Bjereld & Oscarsson, 2022, s. 143.

¹³³ Ds 2022:7, s. 12-13.

¹³⁴ Ibid, s. 41.

¹³⁵ Ibid, s. 22.

Synen på EU

EU beskrivs fortfarande som Sveriges viktigaste säkerhetspolitiska arena för att uppnå säkerhet tillsammans med andra. EU:s roll och relation till Nato har förtydligats efter invasionen 2022. EU:s breda verktygslåda ses som dess styrka och som komplement till Natos mer renodlade militära kapacitet.¹³⁶

EU:s solidaritetsförklaring problematiseras då den inte fungerar som ett kollektivt försvar och den politiska viljan från såväl Nato-länderna som EU:s medlemsstater saknas för att bygga en parallell struktur bredvid Nato.¹³⁷

Synen på Nato

Sveriges relation till Nato har fördjupats genom statusen som EOP (*Enhanced Opportunities Partner*) samt avtalet om värdlandsstöd 2016. Nato ses som centralt för Försvarsmaktens utveckling mot att kunna verka mot en kvalificerad motståndare och tillsammans med andra kunna möta ett väpnat angrepp. Sveriges nuvarande status omfattas dock inte av kollektiva försvarsförpliktelser,¹³⁸ en princip som förtydligats genom Natos agerande i både tal och handling efter invasionen av Ukraina.¹³⁹ Rapporten ser ett potentiellt svenskt och finskt Nato-medlemskap som en faktor som höjer tröskeln i norra Europa och möjliggör gemensamt försvar av Östersjön och Nordkalotten. Ett svenskt medlemskap skulle innebära ökad säkerhet för både Sverige och grannländerna.¹⁴⁰

Risken att stå utanför Nato tas upp då antagandet görs att svensk militär alliansfrihet saknar trovärdighet hos Ryssland samtidigt som avsaknaden av säkerhetsgarantier innebär mindre konsekvenser för Ryssland att agera mot Sverige i ett framtida scenario. Bedömningen är således att ett icke-medlemskap skulle öka riskerna för Sverige. Rapporten tar också upp att Ryssland (eller Sovjetunionen) aldrig agerat militärt mot en Nato-allierad, samtidigt som man i närtid gjort så mot stater som står utanför alliansen, vilket understryker betydelsen av Natos säkerhetsgarantier.¹⁴¹

¹³⁶ Ds 2022:7, s. 47.

¹³⁷ Ibid, s. 28-32.

¹³⁸ Ibid, s. 29-30.

¹³⁹ Ibid, s. 32.

¹⁴⁰ Ibid, s. 33-34.

¹⁴¹ Ibid, s. 33-35.

Synen på alliansfrihet / neutralitet

Rapporten tar upp alliansfriheten som begrepp, vilket försvarsberedningen inte gjort sedan 2004, genom att återupprepa att den historiskt tjänat oss väl,¹⁴² samtidigt som det inneburit att Sverige saknar ömsesidiga förpliktelser.¹⁴³ Den tar även upp att det finns ett uttryckt ryskt intresse att Sverige förblir alliansfritt,¹⁴⁴ samt att valet att stå utanför Nato skulle kräva en större försvarsbudget än den på 2% av BNP som aviserats.¹⁴⁵

Synen på Ryssland

Ryssland beskrivs som ett hot mot den europeiska och internationella säkerhetsordningen och har visat såväl intention som förmåga att genomdriva sin politiska vilja med militärt våld. Detta utgör ytterligare försämringar sedan Försvarsberedningens rapport 2019.¹⁴⁶

Sverige har av Ryssland kategoriserats som ”ovänligt sinnat” på grund av sanktioner som tagits mot Ryssland,¹⁴⁷ trots detta har Sverige för första gången sedan 1939 understött ett i Europa krigförande land med vapenleveranser.¹⁴⁸ Bedömningen görs att Ryssland kommer reagera negativt på ett svenskt Nato-medlemskap,¹⁴⁹ samtidigt som rysk förmåga att agera mot Sverige kopplat till detta bedöms som reducerad då landet är bundet i konflikten med Ukraina.¹⁵⁰

Den dominanta subkulturen:

Rapporten tar inte direkt ställning för Nato, men påpekar att samma riskspridningsstrategi som Ukraina nyttjat sig av inte fungerat krigsavhållande och att förutsättningarna för en balanseringsstrategi inom EU saknas. Värderingen av riskerna att inte vara medlem och fördelarna med att vara det tolkas här som ett indirekt förespråkande av en balanseringsstrategi genom Nato-medlemskap.

¹⁴² Ds 2022:7, s. 18.

¹⁴³ Ibid, s. 21.

¹⁴⁴ Ibid, s. 12.

¹⁴⁵ Ibid, s. 36.

¹⁴⁶ Ibid, s. 9-10.

¹⁴⁷ Ibid, s. 12.

¹⁴⁸ Ibid, s. 22.

¹⁴⁹ Ibid, s. 12.

¹⁵⁰ Ibid, s. 38.

Andra subkulturer:

Balansering:

Liberalerna och Kristdemokraterna tillägger att militär alliansfrihet saknar trovärdighet om Sverige ses av Ryssland som att tillhöra Nato-kretsen, och att avsaknaden av säkerhetsgarantier då innebär att alliansfriheten inte tjänat Sverige väl.¹⁵¹

Riskspridning

Miljöpartiet motsätter sig Nato-medlemskap baserat på kärnvapenmotstånd och risk att Sveriges förmåga att agera som medlare minskar. Partiet betonar att man även framgent vill att Sverige skall kunna välja sina säkerhetssamarbeten själva, vilket indikerar en vilja att inte förändra den nuvarande strategin.¹⁵²

Isolering

Vänsterpartiets särskilda yttrande delar förvisso rapportens beskrivning av Rysslands agerande mot Ukraina, men påpekar att Sverige är militärt alliansfritt och att det historiskt sett varit den strategi som hållit Sverige utanför krig. Partiet hävdar att medlemskap i en allians skulle reducera landets handlingsfrihet och möjlighet att agera för fred och nedrustning.

Partiet tar också upp att Ryssland skulle anpassa sig till en ny militärgeografi och upprätta vad de ser som balans, med ökad rustning och spänningar i Norra Europa som konsekvens.¹⁵³

4.2 Steg 2: Strategisk Chock

4.2.1 Fall 1 – Utfall av Rysslands agerande 2014

Som steg 1 i analysen redovisat är den förespråkade militära samverkansstrategin i tidsperiod 1 riskspridningsstrategi. Det strävas efter fördjupade säkerhetssamarbeten både med EU och Nato samtidigt som alliansfriheten slutar att nämnas i beredningens rapporter under perioden. Hotbilden från Rysslands förändras i perioden men inte i sådan grad att det upplevs som existentiellt. Det existerar även tydliga subkulturer för balansering och isolationistiska strategier.

¹⁵¹ Ds 2022:7, s. 43.

¹⁵² Ibid, s. 53-54.

¹⁵³ Ibid, s. 45-48.

I tidsperiod 2 efter Rysslands annektering av Krim förespråkas fortfarande en riskspridningsstrategi, även om stödet för den subkultur som förespråkar en balanseringsstrategi ökat. Samarbetena som riskspridningsstrategin bygger på har dock förändrats i förhållande till tidsperiod 1 både genom EU:s ratificering av artikel 42.7 och genom upprättande av avtal om världlandsstöd med Nato. Utöver detta har fler bi- och multilaterala samarbeten utvecklats.

Utfallet av Rysslands agerade 2014 är att Sverige fördjupar och utvecklar existerande säkerhetssamarbeten samt att nya skapas, vilket är rimligt utifrån en förändrad hotbildsanalys. Hotet upplevs dock inte som riktat mot Sverige varför förväntan på den valda samverkansstrategin och utfallet i form av upplevd säkerhet inte motiverar att strategin ändras. I Legros modell innebär detta ett Typ 1 scenario och händelsen kan inte sägas utgöra en strategisk chock.

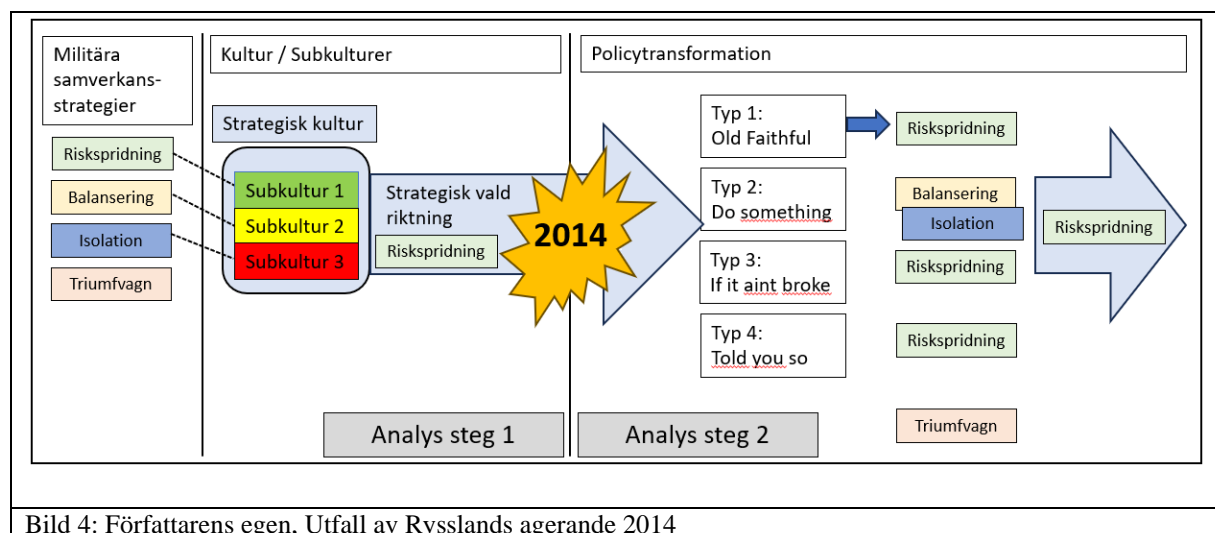

Bild 4: Författarens egen, Utfall av Rysslands agerande 2014

4.2.2 Fall 2 - Utfall av Rysslands agerande 2022

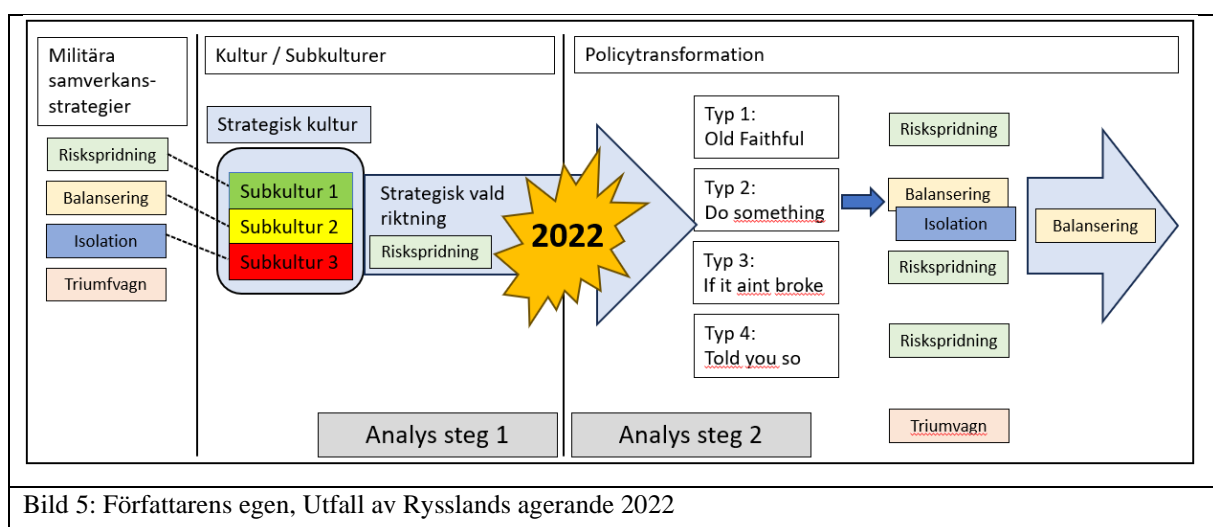
I tidsperiod 2 förespråkas enligt tidigare en riskspridningsstrategi. Det existerar en subkultur som oförändrat förespråkar isolering och det finns en växande subkultur för en balanseringsstrategi. Representanter för denna subkultur påpekar i perioden att samarbetena inom vald strategi saknar säkerhetsgarantier. Både EU och Nato beskrivs som viktiga samarbeten för Sveriges och Europas säkerhet.

I tidsperiod 3 så klargörs att, även om studerad rapport inte direkt förespråkar ett strategibyte så måste nu Sverige ta ställning till ett Nato-medlemskap. Synen på EU som en faktor för

säkerhet har förändrats då den politiska viljan att utveckla ömsesidiga garantier saknas. Synen på Nato har förtydligats genom att organisationen inte kommit till partnerlandet Ukrainas stöd i samband med Rysslands invasion.

Den upplevda hotbilden har förändrats på två sätt. Dels genom Rysslands agerande där de eskalera en frusen konflikt till ett konventionellt krig till följd av invasionen av Ukraina. Dels genom gensvaret från de säkerhetssamarbeten som Sverige sökt att utveckla, inte är intresserade av en parallell säkerhetsstruktur till Nato och att säkerhetsgarantier endast kommer vara aktuella inom Nato. Konsekvensen av detta är att förutsättningarna för en riskspridningsstrategi inte finns kvar, varpå valet står mellan en balanserings- och en isolationsstrategi.

I Legros modell har alltså den existerande ortodoxin, eller dominanta subkulturen kollapsat och konsolideringen av andra idéer måste ske. Den svenska strategin av riskspridning som varit den dominanta sedan minst 2003 upplevs inte längre leverera tillräcklig upplevd säkerhet och Sverige befinner sig därför i en Typ 2 situation. Denna situation skulle kunna beskrivas som en strategisk chock, vilket skapar incitament för att byta strategi, där valen stod mellan att återgå till en isolationistisk strategi eller ta stegen in i Nato genom en balanseringsstrategi. Rapporten Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, Konsekvenser för Sverige (Ds 2022:7) publicerades den 13 maj 2022 och fyra dagar senare ansöker Sverige om Nato-medlemskap, vilket bekräftar valet av balansering som Sveriges nya strategi.

4.3 Diskussion

I inledningen av denna uppsats illustreras den förändrade opinionen för Nato-medlemskap genom en graf och förändringen beskrivs som en indikator på en strategisk chock. De signaler som regeringen skickar från Rysslands invasion fram till dagarna innan Nato-ansökan lämnas in skulle också kunna ses som konsekvenserna av någon form av chock.

Chock som ordval kan diskuteras då det rent semantiskt kan anses vara provokativt. Det finns dock två aspekter att beakta avseende val av strategi, där den ena är intern för den politiska processen och den andra i huvudsak är extern.

Internt går det att spåra förändringar i den strategiska kulturen som indikerar uppfattningen om att den dominanta subkulturens förklaringsmodell har brister avseende att den valda strategin uppfyller det som den säger sig göra.¹⁵⁴ Även en försämrad hotbild går att spåra under lång tid i beredningens rapporter. Internt blir det således felaktigt att tala om en chock.

Externt finns det ett behov av att påtala att landet befinner sig i ett nytt läge för att motivera valet av en ny strategi. Den tidigare strategin har skapat en politisk låsning från vilket det krävs en extern händelse för att motivera för medborgarna att det man under lång tid sagt aldrig skulle hända, nu kommer att ske.¹⁵⁵ Detta resonemang stödjer Legros modell för policytransformation.

Denna uppsats stödjer Wivels slutsatser att små stater tenderar att välja mellan isolations- och balanseringsstrategier för överlevnad när större stater upplevs som ett hot.¹⁵⁶ Denna uppsatsen stödjer även Vaicekauskaitè slutsatser att riskspridningsstrategier tenderar att väljas när hotbilden upplevs som låg i syfte att inte agera politiskt provokativt.¹⁵⁷

Att se Förvarsberedningen som representant för Sveriges strategiska kultur ger möjligheten att studera de båda aspekterna av kultur enligt Grey. Som formare av beslut går det att spåra konsensussökande mellan partierna där utfallet av processen inte behöver vara den strategi som en representant för en viss subkultur förespråkar individuellt, men tillräckligt nära för att

¹⁵⁴ Ds 2019:8, s. 104.

¹⁵⁵ Legro, 2000, s. 423.

¹⁵⁶ Wivel, 2021.

¹⁵⁷ Vaicekauskaitè, 2017. s. 9-12.

accepteras.¹⁵⁸ En indikator på detta är att de borgerliga partierna skriver under en förespråkad riskspridningsstrategi, samtidigt som de individuellt förespråkar balansering.¹⁵⁹ Rimligen finns det en förståelse från den subkulturen som förespråkar balansering att riskspridningsstrategin innehåller tillräckligt mycket av balansering för att ett byte skall kunna ske under rätt förutsättningar.

¹⁵⁸ Legro, 2000, s. 420-421.

¹⁵⁹ Ds 2017:66, s. 221.

5. Resultat

Syftet med denna uppsats var att utifrån en spårning av existerande strategiska subkulturer i den svenska riksdagen och en teori om policytransformation förklara hur oväntade händelser förändrar Sveriges val av strategiska metoder.

Uppsatsen påvisar att det finns subkulturer som förespråkar tre av de fyra beskrivna militära samverkansstrategierna. Att den strategiska kulturen formas av samspel mellan subkulturer och att förändring oftast sker gradvis. Vid oväntade externa händelser kan ett skifte ske hastigt och dessa förändringar är kopplade till förändrade hotbilder och andra strategiers tillgänglighet.

5.1 Slutsatser

Efter Rysslands annektering av Krim 2014 behåller Sverige riskspridning som strategi och fördjupar samt utökar samarbetena som riskerna sprids över. Antalet förespråkare av balanseringstrategi ökar, men inte i tillräcklig grad. De variabler som påverkar detta är dels att samarbetena går att fördjupa, dels att hotbilden inte upplevs som tillräcklig i omfattning, eller direkt riktad mot Sverige.

Efter Rysslands fullskaliga invasion byter Sverige strategi från riskspridning till balansering. Samma variabler påverkar utfallet men vid detta tillfälle står det klart att kollektiva säkerhetsgarantier inte kan uppnås utanför Nato. Den politiska viljan hos potentiella partners är inte i linje med den svenska riskspridningsstrategin. Hotbilden upplevs nu som tillräckligt omfattande och i framtiden möjligen riktad mot Sverige.

Valet av balansering före isolering kan spåras till säkerhetsmässiga fördelar som dras av Nato-medlemskap samt att kostnaderna för att rusta nationellt för att uppnå förmåga till isolering anses större än kostnaden för Nato-medlemskap. Rimligen finns det även en kulturell faktor i att 20 år av säkerhetssamarbeten inom en riskspridningsstrategi gör att steget till balansering är relativt kort.

5.2 Forskningens bidrag

Uppsatsen bidrar inomvetenskapligt genom att pröva Legros teori om policytransformation i formandet av nationell säkerhetsstrategi. Den gör detta på ett nytt sätt genom att se Försvarsberedningen som representanter för olika strategiska subkulturer.

Uppsatsen hade kunnat framställas med andra modeller avseende strategisk kultur och policytransformation än de valda. Valet av Snyders definitioner och nyttjandet av försvarsberedningen som representanter upplevdes av författaren som lämplig då Snyders fem kriterier tydligt bryter ner subkultur till mindre beståndsdelar som tydligt beskriver varför Försvarsberedningen kan fungera som representation.

Uppsatsen har relevans för officerskåren då den skapar ökad förståelse för hur strategi förändras på politisk nivå, vilket skapar de ramar som militärstrategin förhåller sig inom. Bevisligen förändras strategier på sätt som kan beskrivas som chockartat, men kännedom om vilka subkulturer som existerar och vad de förespråkar kan reducera denna chock. Den valda strategin efter 2022 bygger på balansering genom Nato. I ett hypotetiskt scenario där Natos roll skulle förändras kommer kunskap om den rådande strategiska kulturen fortsatt vara ramarna som nästa förändring utgår ifrån.

5.3 Förslag på fortsatt forskning

Designen av denna uppsats utgick från att kultur som fenomen har en beständig karaktär och att det fanns ett egenvärde i att studera en längre tidsperiod för att försöka fånga den beständigheten. Detta innebar att avkall fick göras på triangulering av empiri. En fortsatt forskning skulle kunna vara att titta på ett av fallen och nyttja ett bredare empiriskt underlag eller intervjua medlemmar av berörd försvarsberedning.

Referensförteckning

Adamsky, Dmitry. "Russian campaign in Syria – change and continuity in strategic culture", *Journal of Strategic Studies*, 43:1. (2020).

Anand, V. "Revisiting the Discourse on Strategic Culture: An Assessment of the Conceptual Debates", *Strategic Analyses*, Vol44, issue 3. (2020).

Bjereld, Ulf & Oscarsson, Henrik. "Jordskred i svensk Nato-opinion efter Rysslands invasion av Ukraina", *Ovisshetens tid*, SOM-institutets Rapport nr 82. (2022).

Bloomfield, Alan. "Time to Move On: Reconceptualizing the Strategic Culture Debate". *Contemporary Security Policy*, 33(3): 437–461. (2012).

Clausewitz, Carl von. *Om Kriget*, (WS Bookwell, Borgå, Finland, 2006).

Della Porta, Donatella & Keating, Michael. *Approaches and methodologies in the social sciences*, (Cambridge university press, 2013).

Drake, Pat, & Linda Heath. *Thinking about Ethical Considerations*, in *Practitioner Research at Doctoral Level: Developing Coherent Research Methodologies*, (New York, NY: Routledge 2011).

Edström, Håkan, Gyllensporre, Dennis & Westberg, Jacob. *Military Strategy of small states – Responding to external Shocks of the 21st Century*. (Routledge, 2018).

Edström, Håkan & Westberg Jacob. "Enighetens gränser, Konsensus eller konfrontation vid utformningen av den svenska försvarspolitiken?", *Statsvetenskaplig tidskrift*, 2023/3.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann & Wängnerud, Lena, *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle individ och marknad*, 5:1 uppl. (Visby: Wolters Kluwer Sverige AB, 2017).

Försvarsberedningen. *Ds 2003:8 Säkrare grannskap i en osäker tid*.

Försvarsberedningen. *Ds 2003:34 Vårt militära försvar – Vilja och vägval*.

Försvarsberedningen. *Ds 2004:30 Försvar för en ny tid*.

Försvarsberedningen. *Ds 2006:1 En strategi för Sveriges säkerhet*.

Försvarsberedningen. *Ds 2007:46 Säkerhet i samverkan*.

Försvarsberedningen. *Ds 2008:48 Försvar i användning*.

Försvarsberedningen. *Ds 2013:33 Vägval i en globaliserad värld*.

Försvarsberedningen. *Ds 2014:20 Försvaret av Sverige – Starkare försvar för en osäker tid*.

Försvarsberedningen. *Ds 2017:66 Motståndskraft*.

Försvarsberedningen. *Ds 2019:8 Värnkraft*.

Försvarsmakten. *Doktrin Gemensamma operationer 2020*. No. M7739-354030 (2020).

- Gray, Colin S. “*Strategic culture as context: the first generation of theory strikes back*”, Review of International Studies, Volume 25, Issue 1, January (1999).
- Gray, Colin S. “*Out of the Wilderness: Prime Time for Strategic Culture*”, Comparative Strategy, 26(1), (2007).
- Gray, Colin S. *Strategy and Defence Planning: Meeting the Challenge of Uncertainty*, (Oxford: Oxford University Press 2014).
- Jackson, Patrick T & Nexon, Daniel H, “*Whence Causal Mechanisms? – A comment on Legro*”. International organization, 2001-04, Vol.55(2) (2001).
- Johnston, Alastair Iain. “*Thinking about Strategic Culture*”, International Security, 19(4), (1995).
- Kuran, Timur. “*Private Truths, Public Lies: The Social Consequences of Preference Falsification*”, (Cambridge: Harvard University Press 1995).
- Legro, W, Jeffrey. “*The Transformation of Policy Ideas*”, American Journal of Political Science. Jul, Vol.44, No3, (2000).
- Lock, Edward. “*Strategic Culture Theory: What, Why and How*”. Oxford Research Encyclopedia of Politics, (Oxford University Press 2017).
- Regeringen, Försvarsberedningen. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvarsberedningen/> (hämtad 2024-04-16).
- Regeringen, Regeringens proposition 2020/21:30, Totalförsvaret 2021-2025.
- Snyder, Jack L. “*The Soviet Strategic Culture: Implications for Nuclear Options*”, R-2154-AF Santa Monica, Calif.: Rand Corporation. (1977).
- Utrikesdepartementet, *Ds 2022:7 Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge, Konsekvenser för Sverige*.
- Vaicekauskaitė, Živilė Marija. “*Security Strategies of Small States in a Changing World*”, Journal on Baltic Security (Warsaw, Poland), 2017-12, Vol.3 (2). (2017).
- Westberg, Jacob. Svenska Säkerhetsstrategier. *Från Neutralitetspolitik till ansökan om Natomedlemskap*. (Studentlitteratur AB Lund, 2023).
- Wivel, Anders. “*The Grand Strategies of Small States*”, Kap 30 I Balzacq, Thierry & Krebs, Ronald R, (The Oxford Handbook of Grand Strategy, 2021).
- Ydén Karl, Berndtsson Joakim & Petersson Magnus. “*Sweden and the issue of NATO membership: exploring a public opinion paradox*”, Defence Studies, 19:1, 1-18, (2019).
- Yin, Robert K. *Case study research and applications, Design and Methods*. (Sage Publications, 2018).
- Åselius, Gunnar. “*Swedish Strategic Culture after 1945*”. Cooperation and Conflict, March (2005).